

Zitting 1979–1980

16 112**Wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs
inzake nascholing en applicatie van onderwijspersoneel****Nr. 3****MEMORIE VAN TOELICHTING****Algemeen**

Met dit wetsontwerp beoogt de ondergetekende een afzonderlijke grondslag voor de regeling van nascholing en applicatie van onderwijspersoneel aan de scholen voor de opleiding van onderwijzend personeel, de z.g. initiële opleidingen, in de Wet op het voortgezet onderwijs neer te leggen.

Onder «nascholing» wordt verstaan: het samenhangend geheel van activiteiten dat erop is gericht kennis, attitudes en vaardigheden direct verband houdende met het uitoefenen van een beroep in het onderwijs, voortbouwend op de in de initiële opleiding verworven aanvangsbekwaamheid en op verkregen ervaring, te verdiepen en uit te breiden om daardoor een goede uitoefening van het beroep mogelijk te maken. Onder «applicatie» wordt verstaan: het samenhangend geheel van activiteiten, dat is gericht op het ontwikkelen van een aangepaste aanvangsbekwaamheid voor het uitoefenen van een beroep in het onderwijs. «Initiële opleiding», «nascholing», «applicatie» en «omscholing» worden te zamen aangeduid met het begrip «scholing», waarbij de omscholing in haar uitwerking kan worden ondergebracht in de begrippen «initiële opleiding» en «applicatie». In de omschrijving van het begrip nascholing ligt opgesloten, dat nascholing een continue activiteit is, een onderdeel uitmakend van de taak van elke onderwijsgevende. Applicatie daarentegen is een incidentele activiteit, geen onderdeel uitmakend van de taak van de onderwijsgevende. Als zodanig vertoont applicatie meer verwantschap met parttime opleidingen dan met nascholing. In de wet is dit principiële onderscheid tot uitdrukking gebracht door deze begrippen naast elkaar op te nemen. Dit onderscheid zal uiteraard ook tot uiting komen in de te treffen uitvoeringsmaatregelen.

Het is reeds lang een beleidsuitgangspunt van de ondergetekende, dat nascholing en applicatie – in hun betekenis van instellingsactiviteit – in beginsel behoren tot de taak van de initiële opleidingen. Het beleid is dan ook gericht op het onderbrengen van nascholing en applicatie bij deze opleidingen. Daarbij is gebleken dat nascholing en applicatie op basis van de huidige wettelijke bepalingen niet kunnen worden geregeld op een wijze die op langere termijn bevredigend kan worden geacht. Voor een betere regeling van nascholing en applicatie, te verzorgen door de initiële opleidingen van onderwijsgevend, blijkt een afzonderlijke grondslag in de Wet op het voortgezet onderwijs gewenst. Er is dan ook reeds eerder toegezegd dat een wettelijke regeling van nascholing en applicatie zal worden bevorderd.

Een goede regeling vergt in het bijzonder dat het personeel van de initiële opleidingen kan worden ingezet voor zowel de initiële opleiding als de te verzorgen nascholing en applicatie. Daarvoor is nodig dat initiële opleiding, nascholing en applicatie in rechtspositioneel opzicht als één geheel kunnen worden behandeld. Ook in andere opzichten kan dit geheel wenselijk zijn, terwijl het ook wenselijk is dat nascholing en applicatie in bepaalde opzichten, bij voorbeeld bekostigingstechnisch, zelf als een geheel kunnen worden beschouwd. Binnen het kader van de huidige wet is dit slechts op gewrongen wijze mogelijk. Immers nascholing en applicatie die thans op basis van de Wet op het voortgezet onderwijs worden verzorgd, bestaan uit – een groot aantal – cursussen in de zin van die wet. Deze cursussen kunnen wel aan de initiële opleidingsscholen zijn verbonden, maar vormen formeel elk een afzonderlijke eenheid. Iedere cursus moet afzonderlijk worden bekostigd, aan iedere cursus dient het personeel afzonderlijk te worden benoemd.

Dit wetsontwerp geeft nascholing en applicatie van onderwijspersoneel, te verzorgen door de scholen voor de opleiding van onderwijzend personeel, een eigen positie, die formeel is onderscheiden van die van de cursussen en die van de scholen. Daardoor behoeven nascholing en applicatie niet meer – zoals thans het geval is – noodzakelijkerwijs het voor de cursussen geldende regiem te volgen, maar kunnen zij op de daarvoor in aanmerking komende punten worden behandeld als één geheel uitmakend van de school dan wel worden omkleed met eigen alleen nascholing en applicatie betreffende voorschriften. In concreto zal de Minister moeten bepalen in welke opzichten nascholing en applicatie als een deel van het hierboven genoemde geheel zullen worden beschouwd. Een en ander zal gestalte moeten krijgen in de uitvoeringsregelingen. Voor zover deze betrekking hebben op het personeel van de initiële opleidingen dat nascholing en applicatie verzorgt, zullen zij worden opgenomen in het Rechtspositiebesluit WVO. Andere uitvoeringsvoorschriften zullen door de Minister worden vastgesteld, bij voorbeeld betreffende de toelating, de toetsing, de diplomering.

Het wetsontwerp heeft betrekking op alle scholen voor de opleiding van onderwijzend personeel, die worden bekostigd op grond van de Wet op het voortgezet onderwijs. Dit zijn de opleidingsscholen voor kleuterleidsters en de opleidingsscholen voor onderwijzers, alsmede een aantal van de opleidingsscholen voor leraren voortgezet onderwijs (zoals de opleidingen voor leraren, uitgaande van het Nederlands Genootschap tot Opleiding van Leraren voor het Beroepsonderwijs, en de nog bestaande opleidingen voor N-akten). Drie belangrijke groepen van lerarenopleidingen vallen derhalve buiten de werkingssfeer van dit voorstel; de universitaire lerarenopleidingen, de nieuwe lerarenopleidingen en de m.o.-opleidingen. De nascholing en/of applicatie, te verzorgen door de universitaire lerarenopleidingen, zal worden geregeld bij of krachtens de Wet op het wetenschappelijk onderwijs. De nascholing en/of applicatie, te verzorgen door de op de Experimentenwet onderwijs berustende nieuwe lerarenopleidingen, zal voorschikkelijk worden geregeld door in de bekostigingsbeschikkingen bepalingen op te nemen, die analoog zijn aan de hier voorgestelde wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs. Met betrekking tot de m.o.-opleidingen – die thans op de Overgangswet WVO berusten – wil de ondergetekende wijzen op het uitgebreide advies dat hem in 1979 is aangeboden door de z.g. Gemengde Werkgroep M.O.-opleidingen. Eerst nadat over de voorstellen in dit advies beslissingen zijn genomen, kan de regeling van de nascholing en applicatie aan deze initiële opleidingen worden gezien.

Bij en krachtens de komende Wet op het hoger beroepsonderwijs zullen de nascholing en applicatie hun uiteindelijke regeling krijgen.

Artikelsgewijs

Artikel I

A

Het eerste lid van het nieuwe artikel 18a zal voortaan de formele grondslag vormen van de nascholing en de applicatie van onderwijspersoneel, verzorgd door de scholen voor de opleiding van onderwijzend personeel. Deze scholen zullen naast het onderwijs van de initiële opleiding tevens nascholing en applicatie kunnen verzorgen. De formulering van de bepaling laat enige ruimte voor flexibiliteit bij de uitvoering:

- niet iedere opleidingsschool is op grond van de wetstekst verplicht steeds nascholing en/of applicatie te verzorgen;
- nascholing en applicatie worden niet in die zin gekoppeld, dat zij per se samen door een opleidingsschool moeten worden verzorgd;
- de mogelijkheid blijft open om – in incidentele gevallen – nascholing en/of applicatie op andere wijze te doen verzorgen;
- de termen kleuterleidsters, onderwijzers en leraren zien in de eerste plaats op het z.g. zittend onderwijzend personeel; maar niet uitgesloten worden bij voorbeeld werkzoekende onderwijsgeevenden en werkloze afgestudeerden van initiële opleidingen;
- de mogelijkheid wordt geopend om ook niet-onderwijsgeevenden die werkzaam zijn in het basis- of het voortgezet onderwijs, aan – vooral – nascholing te laten deelnemen; daarbij wordt enerzijds gedacht aan bijvoorbeeld de technische onderwijsassistent en de amanuensis, anderzijds aan vormen van nascholing van een geheel schoolteam.

Het tweede lid van artikel 18a vormt de basis voor de uitvoeringsplannen, met uitzondering van die inzake de rechtspositie. Zij zullen uiteen kunnen vallen in regelingen voor de nascholing en regelingen voor de applicatie. De nascholingsbeschikking zal onder meer betrekking moeten hebben op de procedures, volgens welke het nascholingsplan tot stand zal komen en de feitelijke deelname aan de nascholing zal worden geregeld. De applicatiebeschikking zal onder meer betrekking moeten hebben op zaken als toelating, toetsing en diplomering.

B

De aanvulling van artikel 38 WVO met het voorgestelde tweede lid waarborgt dat de rechtspositie van het personeel, belast met de verzorging van nascholing en/of applicatie aan de initiële opleidingen, wordt geregeld in het Rechtspositiebesluit WVO. Zonder een dergelijke bepaling zou de opdracht aan de Kroon om een en ander bij algemene maatregel van bestuur te regelen, ontbreken.

C, D en E

De voorgestelde wijzigingen van de artikelen 75, 79 en 109 zijn vooral van technische aard. Tot op dit moment kunnen nascholing en applicatie slechts als cursus in de zin van de WVO worden bekostigd. Thans gelden voor wat betreft de aanvang van de bekostiging artikel 75, eerste lid, voor wat betreft de wijze van bekostiging artikel 79, tiende lid, en voor wat betreft de beëindiging ervan artikel 109, WVO. Het voorgestelde artikel 18a leidt ertoe, dat de nascholing en de applicatie, te verzorgen door de initiële opleidingen, als nieuwe begrippen in de wet worden geïntroduceerd, die formeel niet meer onder het begrip cursus vallen (en evenmin opgaan in het begrip school). Daarom moet de bekostiging ervan afzonderlijk, met gebruikmaking van de nieuw ingevoerde begrippen, in de wet worden geregeld. Dit geschiedt in de hier voorgestelde wijzigingen, die inhoudelijk aansluiten bij de thans gel-

dende situatie. Op één klein inhoudelijk verschil moet echter worden gewezen. In de artikelen 75, eerste lid, en 109, tweede volzin, wordt het voegwoord «indien» gebruikt; in de aan deze artikelen toe te voegen bepalingen wordt op de overeenkomstige plaatsen de uitdrukking «indien en voor zover» gebezigd. De reden hiervan is de volgende. Bij het oordeel over de behoefte aan een cursus gaat het steeds om een enkelvoudige zaak, de conclusie kan alleen ja of neen zijn. De nascholing en de applicatie daarentegen vormen overkoepelende termen voor een veelheid van onderscheiden activiteiten; de behoefte aan nascholing en applicatie moet derhalve meer genuanceerd kunnen worden beoordeeld.

Artikel II

De ondergetekende hoopt dat de wet vóór 1 augustus 1980 in het Staatsblad wordt gepubliceerd. Hij beseft daarmee een ernstig beroep te doen op ieders medewerking.

De minister van onderwijs en wetenschappen,
A. Pais